

مستند در مستند!

شبکه تلویزیونی PBS در ایالات متحده طی روزهای دوشنبه و سه شنبه هفته جاری در برنامه Frontline مستندی بنام Our Man in Tehran روی آنتن بُرد که ناظر بر تحولات و واقعیت های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی ایران بود.

گزارشگر این مستند «توماس اردبرینک» Thomas Erdbrink از روزنامه نگاران نسبتاً معروف و صاحب سبک در روزنامه نیویورک تایمز است که بدلیل تسلط اش بر زبان فارسی توانسته بود در Our Man in Tehran ارتباط کلامی – عاطفی خوبی با مخاطبان ایرانی حاضر در آن مستند برقرار کند.

اردبرینک هر چند در این مستند و حسب ظاهر کوشیده جانب انصاف را رعایت کند و در فرازهایی نیز موفق عمل کرده اما در مجموع آنچه از این مستند در ذهن مخاطب بولد شده برون ریخت ارزش داورانه از تضادهایی شدید در حد فاصل دو جامعه مذهبی و لائیک در ایران است که همدلی غیر حرفه ای اردبرینک با لائیک های ایرانی حاضر در مستندش بوضوح قابل مشاهده می باشد.

عجالتاً عصاره مستند و آنچه از آن در ذهن مخاطب لبرد نشین می شود، ایرانی پارادوکسیکال است که در جانی توده های مذهبی و حامی حکومت قرار دارند که جملگی فناتیک و لاشعورند و در طرف مقابل اقشار مدرن و متمدن و فرهیخته ای نشسته اند که از بودن و ماندن در ایران پژمرده و گریزانند.

علی رغم این Our Man in Tehran قبل از آنکه تصویرگر رویدادهای ایران باشد روایتی صادقانه از نُرم ها و فُرم ها و ارزش ها و هنجارهای جامعه آمریکا است (!) و اردبرینک ناخواسته در حالی در مستندش خود را روایتگر سیمای ایران امروز می انگاشته که قبل از آن و بیش از آن در حال «معرفی جامعه ایران بر اساس فهم آمریکائیان» به مخاطب بوده و به همین دلیل این مستند حاوی و حامل کمترین ارزش استنادی برای مخاطب آمریکائی است!

بیننده مستند در نهایت می تواند با دیدن این گزارش از فهم یک آمریکائی و فاهمه یک آمریکائی و نوع نگاه یک آمریکائی به «جامعه سوژه گزارش» آن هم بر اساس منتالیتی و ارزش های پذیرفته شده «آمریکائی» شناخت پیدا کند.

مستند اردبرینک قبل از آنکه ایران شناسانه باشد، حاوی فکت هایی قابل «وثوق و استناد» از هویت و منیت و ارجحیت های تمدن آمریکائی است که اردبرینک حاملیت این فکت ها را ناخودآگاه و با نگاه ارزش

داورانہ موجود در مستندش، عہدہ داری کردہ۔
مستند قبل از آنکہ ارزش «ایران شناسانہ» داشتہ باشد، پردازشی
آمریکا شناسانہ دارد۔
آدرس مستند:

[/https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/our-man-in-tehran](https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/our-man-in-tehran)

داریوش سجادی
dariushsajjadi44@